

פסיכולוגיה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(25×2)	—	50 נקודות
פרק שני	—	(10×5)	—	50 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) ענה בתמצות ובבהירות.

(2) בתשובותיך השתמש במושגים שלמדת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 25 נקודות)

1. החברה הישראלית מייחסת חשיבות רבה לשירות הצבאי, ובתי ספר משקיעים מאמצים רבים בהכנת התלמידים לקראת הגיוס, כדי לפתח אצלם גישה אוהדת וחיובית כלפי השירות בצה"ל. חלק מפעילות ההכנה מיועד לסייע להתמודדות עם הלחץ לקראת הגיוס המתקרב.
 - א. ציין והדגם מן הפתיח שניים ממאפייני העמדה שבתי הספר מנסים לפתח בקרב התלמידים, בתהליך ההכנה לגיוס. (12 נקודות)
 - ב. על פי מודל הגירויים, ציין שני גורמי לחץ שעשויים לחוות חלק מן התלמידים לקראת הגיוס, והדגם אותם מן הפתיח. (13 נקודות)
2. המורה רינת מודאגת מבעיות המשמעת של סהר ומהישגיו בלימודים. לקראת אמצע מחצית היא זימנה אותו לשיחה אישית ואמרה לו שהיא מאמינה ביכולותיו, ובטוחה שהוא יצליח לשפר את התנהגותו ואת הישגיו בלימודים. היא אפילו נשארה ללמד אותו אחרי שעות הלימודים. בעקבות השפעתה, סהר שיפר את התנהגותו ואת הישגיו.
 - א. הוריו של סהר מודאגים מבעיות המשמעת של בנם בבית הספר ושוקלים להענישו. הבא שני נימוקים מדוע מומלץ להורים להימנע מלהעניש את סהר. (12 נקודות)
 - ב. תאר את המחקר של רוזנטל וג'קובסון "פיגמליון בכיתה". בתשובתך התייחס למהלך המחקר ולמסקנתו. הסבר באמצעות מסקנת המחקר של רוזנטל וג'קובסון את הצלחתו של סהר. (13 נקודות)
3. מתבגרים רבים עוקבים אחרי דמויות מפורסמות באינסטגרם. חלקם בוחרים לעקוב אחרי המפורסמים כדי להידמות לחבריהם, משום שהם חוששים שאם לא יעשו כך ייפגע הדימוי החברתי שלהם.
 - א. ציין והסבר שני צרכים המסבירים התנהגות קונפורמית, והדגם מן הפתיח אחד מן הצרכים שצינת. (12 נקודות)
 - ב. הסבר מהי למידת חיקוי. הסבר באמצעות אחד מן המושגים: "חיזוק נצפה" או "עונש נצפה", את נטייתם של המתבגרים לעקוב אחר דמויות מפורסמות באינסטגרם. (13 נקודות)
4. לאם (או לדמות המטפלת) יש השפעה רבה על התפתחות הילד.
 - א. הסבר שניים מתפקידי האם (או הדמות המטפלת) בתהליך ההתקשרות. (12 נקודות)
 - ב. על פי אריקסון, ציין את השלב הראשון בהתפתחות הילד. תאר שניים ממאפייני השלב, והצג את תפקיד האם וחשיבותו להתפתחות הילד בשלב זה. (13 נקודות)

פרק שני (50 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 5-15 (לכל שאלה — 10 נקודות)

5. לאחרונה פורסם שתחום ההייטק בישראל סובל ממחסור בכוח אדם נשי. על פי הנתונים, נשים רבות המשתלבות בהייטק ממלאות תפקידים זוטרים יותר מאלה של גברים, כגון מכירות, כספים ומזכירות. אחד ההסברים האפשריים לכך הוא החשש של המעסיקים להעסיק נשים בתפקידי מפתח.
 לוי, ר. (2017, ספטמבר 9). זו האווירה, טמבל: למה יש כל כך מעט נשים בהייטק הישראלי? אוחזר מתוך www.themarket.com [15.01.2019]
 איגוד האינטרנט הישראלי. (2017, מרץ 26). ירידה של 10% במספר הנשים המועסקות בהייטק ב-2016. אוחזר מתוך www.isoc.org.il [15.01.2019]
- א. מהי דעה קדומה?
 הדגם כיצד שלושת המרכיבים של דעה קדומה באים לידי ביטוי בפתיח. נמק את תשובתך. (5 נקודות)
- ב. מהו, לדעתך, הערך שנפגע בגלל השיעור הנמוך של נשים בהייטק?
 כיצד לדעתך צריכים לפעול מנהלים בתחום ההייטק, כדי לשלב יותר נשים בתחום זה?
 נמק את תשובתך על פי הערך שציינת. (5 נקודות)
6. השווה בין התניה קלאסית להתניה אופרנטית באמצעות שני קריטריונים שתבחר.
7. במחקרים שנערכו לאחרונה נמצא קשר בין נתינה לזולת לבין הפחתת לחץ ועלייה בתוחלת החיים של הנותן.
 פנאי, נ. (2017, יולי 31). עזרה לזולת יכולה להאריך את החיים, וזה עוד לא הכל — הנוריר-בילוגיה של נתינה, מהות החיים, אוחזר מתוך www.eol.co.il [15.01.2019]
 ציין ארבע מטרות של הפסיכולוגיה, הדגם שתיים מהן מתוך הפתיח.
8. בחדשות בתאילנד פורסמה למטיילים התראה על סופה מתקרבת.
 שיקמן, א. (2019, ינואר 3). לקראת סופה בתאילנד: תיעוד מלב ים, קשה לצאת מהאיים. אוחזר מתוך www.ynet.co.il [30.01.2019]
 תאר את מודל התגובה ללחץ של קנון.
 הצג שתי תגובות פיזיולוגיות העשויות להופיע אצל המטייל הישראלי בתאילנד בעקבות התראה על סופה מתקרבת.
9. על פי אריקסון, ציין מהי תקופה מכריעה (קריטית), והסבר מה חשיבותה להתפתחות האישיות של אדם.

10. אשתו של אורי עומדת ללדת בקרוב את בתם הבכורה, וככל שמועד הלידה מתקרב אורי מרגיש לחוץ יותר. כדי להפיג את הלחץ החליט אורי להיפגש עם חבריו, שהם אבות טריים. ציין והסבר שניים מתפקידיה של תמיכה חברתית. הדגם תפקיד אחד של תמיכה חברתית שלדעתך בא לידי ביטוי במקרה של אורי.
11. יש הטוענים כי למידה היא תהליך פתאומי של שינוי בתפיסה ובעיבוד מידע. האם אתה מסכים עם טענה זו? הצג נימוק מסוג ראיה המבסס אנ מפרץ טענה זו. בתשובתך התייחס למהלך הניסוי שלמדת עליו, תוצאותיו ומסקנותיו.
12. עובד חרוץ המעוניין לקבל העלאה במשכורת מבקש להיפגש עם המנהל כדי לדון בתנאי העסקתו. בחר באחת משיטות ההשפעה בשלבים, והדגם כיצד יוכל העובד לשכנע את מעסיקו להעלות את שכרו באמצעות שיטה זו.
13. "מדינת ישראל סובלת ממחלת הקיטוב (חילוקי דעות קיצוניים). התרופה למחלה זו היא אחדות ופיוס דרך החינוך". כך פתח שר החינוך את דבריו בפתירת שנת הלימודים הנוכחית. המחקר של שריף ועמיתיו עוסק בקונפליקט בין קבוצות. הצג את מסקנת המחקר, ובהתאם למסקנה זו הצע פתרון שיעזור להתגבר באמצעות חינוך על דעות קדומות ולהביא לאחדות.
- שאלת בחירה על נושא שנלמד:
- אם למדת אלטרואיזם, תוכל לענות על שאלה 14. אם למדת את גישתו של רוג'רס, תוכל לענות על שאלה 15.
14. במחקרים רבים נמצא כי אנשים נוטים להימנע מהגשת עזרה במצבי חירום כאשר הם נמצאים בחברת אנשים אחרים. התופעה מכונה "אפקט העומד מן הצד". ציין והסבר סיבה אפשרית אחת להימנעות מהגשת עזרה במצבי חירום.
15. מהי הערכה חיובית מותנית ומהי הערכה חיובית בלתי מותנית? הסבר איזה סוג הערכה (מותנית או בלתי מותנית) תתרום להתפתחות תקינה של אישיות הילד. נמק את תשובתך.

בהצלחה!